

28. smotra kazališnih amatera Krapinsko-zagorske županije – kritički rezime

Priznanja

Napomena – sve su predstave izvedene na kajkavskom narječju, tako da nema nagrada za štokavsko narječje.

- Najbolja predstava Smotre – Dramska udruga Kaj, *Baka Sofija*
- Najbolja režija – **Boris-Roman Blažinić** za režiju predstave *Koga nema bez njega se mora* Amaterskog dramskog kazališta „Sveti Križ Začretje“
- Najbolji dramski tekst – **Đurđica Seleš**, *Baka Sofija* Dramske udruge Kaj
- Najbolja glavna ženska uloga – **Sara Kolar** za ulogu Agate Špiljak u predstavi *Ljubaf se ne trži* Udruge „Kultokaj“ – Humskog amaterskog kazališta
- Najbolja glavna muška uloga – **Ernest Špiljak** za ulogu Krešimira Babića pl. u predstavi *Ljubaf se ne trži* Udruge „Kultokaj“ – Humskog amaterskog kazališta
- Najbolja sporedna ženska uloga – **Ivanka Bokor** za ulogu frizerke Anite u predstavi *Koga nema bez njega se mora* Amaterskog dramskog kazališta „Sveti Križ Začretje“
- Najbolja sporedna muška uloga – **Bruno Očko** za ulogu Jože Špiljaka u predstavi *Ljubaf se ne trži* Udruge „Kultokaj“ – Humskog amaterskog kazališta

Posebno priznanje **Jeleni Puljek** i **Karlu Iviću** za bogaćenje smotre mlađahnom glumačkom energijom, uživljenošću i predanošću.

Kritički osvrt na Smotru u cjelini

Visoka razina kvalitete i prostori za napredak

28. smotra kazališnih amatera Krapinsko-zagorske županije okupila je šest predstava podjednake kvalitete na visokoj amaterskoj razini. Posebno se mora istaknuti glumačka igra koja je u fokusu gotovo svih predstava. U tom pogledu moram iznijeti jednu zahvalu i ukazati na negativan fenomen koji traje već neko vrijeme. Zahvala ide glumicama, koje nose amatersko kazalište i ovu smotru. Posebice pohvaljujem njihovu posvećenost koja se vidi u velikom broju odličnih uloga. Što se tiče fenomena, nije nov, ali je postojan, samim time pomalo i zabrinjavajući. Riječ je o vrlo malom broju glumaca u ansamblima i na sceni (odmah izražavam zahvalu upravo tim „posljednjih Mohikancima“). Taj brojčani nesklad između glumica i glumaca utječe na tekstove u kojima se osjeća naglasak na ženskim likovima, što u dobroj mjeri sputava kreativna autorska krila. No, ne bi tako trebalo biti. Posebice sjetimo li se da je ženama veći dio kazališne povijesti bilo zabranjeno glumiti. Očito je došlo vrijeme velikog obrata i njihove vladavine, što je u neku ruku i pošteno. Želim im da amaterskim scenama vladaju uspješno, ali i opušteno, bez odbacivanja muških uloga. Ako su muškarci stoljećima mogli glumiti ženske likove, zašto žene danas ne bi mogle glumiti muške? Posebice jer scenski prelazak u drugi rod pruža beskrajne mogućnosti igre, smijeha i karikature. Dakle, dragi autori i autorice, redatelji i redateljice, stvarajte predstave bez razmišljanja o spolnom, rodnom i ostalim sastavima ansambla. Igrajte se na papiru, na sceni i oko nje. Gluma je igra i dok je vama zabavno stvarati predstave, nama je zabavno gledati ih i uživati u njima.

Zadržimo li se još malo na izvođačima, jako veseli pojava svakog mladog glumca na amaterskoj sceni, a na ovoj smotri smo ih imali u većini predstava. Mladost je budućnost svega, pa tako i amaterskog kazališta, a dobro znamo koliko je današnja mladost duboko uronjena u virtualni svijet, tako da je svaki mladi glumac poput dijamanta. Lagano ih brusite, neka dugo traju i sjaje.

U kazališnoj igri usmjerenoj glumcu ostali elementi predstave padaju u drugi plan, no kad ih se iskoristi, bitno obogate igru, što je pokazala efektno iskorištena scenografija u nekim predstavama. Moja sugestija redateljima je da se ohrabre u tom smjeru i pokušaju malo više razigrati kulise (koje ne trebaju biti produkcijski skupe da bi bile dramaturški žive), kao i glazbu i scenski pokret. Malim pomakom pažnje na njih možemo dobiti dodatnog igrača na sceni s kojim se glumci mogu vrlo zabavno igrati.

Na tematskom planu, u fokusu su većine predstava tajanstveni likovi. Riječ je o coprnicama, baki, rođaku iz Amerike, staroj ljubavi, anti-kupidu i drugima koji služe kao aktivatori radnje ili obrata. Neki od njih iskoče kao skriveni dio drame, neki su dio problema ili iznenadnog rješenja, a poneki nada koja iznevjeri. Takva struktura pokazala se vrlo zahvalnom jer pruža elegantni motivacijski element ili efektan obrat

u iznenađenje i začudnost. Kad smo kod obrata, upravo on u većini tekstova predstavlja najslabiju točku, posebice kad je naglo, površno ili nedovoljno oblikovan.

Na sadržajnom je mikroplanu vrlo često korištenje poslovice i viceva. Nekad su sami sebi svrha te pomalo isforsirano umetnuti te djeluju poput viška. Puno bolje funkcioniraju kad kao sastavni dio cjeline otvaraju prostor radnji, izvire iz nje ili dolaze kao njen rezime. Upravo ovaj drugi put trebao bi prevladavati kako bi cjelina bila skladno razigrana humorom.

Zaključno, 28. smotra pokazala je visoku kvalitetu amaterizma na više razina – od dramske kreativnosti do glumačke posvećenosti. Ujedno je ukazala na potencijal daljnjeg rasta u razigravanju ostalih elemenata kazališne predstave koji bi pružili i autorima i izvođačima dodatnu mogućnost igre kako u stvaranju, tako u izvođenju predstave. A igra je, kao što znamo, smisao kazališta i života.

Igor Tretinjak, selektor

Dramska udruga Kaj, *Baka Sofija*

Odlično skrojena cjelina obogaćena sočnim cvebama humora

Dobro skrojena komedija gradi se na više polja – finim građenjem zapleta na razini cjeline te usporednim bogaćenjem duhovitim minijaturama koje, poput cveba u kolaču, zavode trenutno, bombastično i neočekivano. *Baka Sofija*, autorice i redateljice Đurđice Seleš, jedna je od takvih komedija. Iako naslov usmjerava pažnju prema baki, radnja je postepeno omata i stavlja u fokus, da bi i sam problem – želja kćeri i unuke da je „sklone“ u dom za starije i nemoćne kako bi stan oslobodile za sebe – stigao fino, elegantno i nenapadno. Jednako tako, gradi se, možda očekivan, no vrlo duhovito oblikovan obrat. To osnovno tijelo predstave ispunjeno je duhovitim poslovicama, vicevima i dijalozima, poput onog o šosu ili završne replike „...i onda je popušil“. Neke duhovite replike su u funkciji samima sebi, što strši kao pomalo vanjsko tijelo radnje, te su puno bolje one koje djeluju kao logičan rezultat sadržajne i izvedbene igre.

Radnja se odigrava u stanu čija centralnu poziciju zauzima stol kao mjesto susreta. No redateljica ipak ne umrtvljuje scensku igru na sjedilačke dijaloge za stolom, već razigrava cijeli prostor igre.

Nevenka Haban bila je uvjerljiva baka, a napredak vidim u „prisvajanju“ teksta koji neće izgovarati kao naučen, već igrati kao vlastite žive riječi. Ta naučenost se najbolje osjetila u uvodnoj pjesmi s kojom je stupila na scenu, a u kojoj je previše pazila kako zvuči pa nije zvučala dovoljno prirodno. Mislim da je na sceni uvijek bolje biti prirodan i svoj, makar u grešci i falšu, nego umjetno točan.

Đurđica Seleš demonstrirala je odličnu glumu, djelujući na sceni u potpunosti opušteno, kao da se nalazi u vlastitom prirodnom okruženju. Ipak, tražimo li prostor za napredak, možda je lik kćeri Brankice oblikovala previše ljutom, što ju je spriječilo u slojevitom igranju emocijama lika. Jelena Puljek bila je odlična kao unuka Nina, posebice u dijaloškim dijelovima. Kao mlada glumica pokazala je prilično visoki stupanj scenske opuštenosti, a prostor napretka vidim u mizanscenskom dijelu. Naime, dok je dijaloški dobra i uvjerljiva, u scenskom pokretu je još uvijek malko stisnuta. To se posebno vidjelo u sceni u kojoj pleše previše svjesna publike, umjesto da se opusti i prepusti glazbi. Božica Lacković uskočila je u ulogu čistačice u posljednji tren, i to je napravila vrlo vješto i uspješno. Posebice moram istaknuti zgodno i efektno rješenje karakterizacije lika – pojavljuje se s metlom u ruci, jasno ukazujući na vlastiti posao i funkciju u predstavi, no da karakterizacija ne bude napadna, metlu objašnjava fušem na koji je krenula. Marijan Bačanek inače čini odličan glumački tandem s Đurđicom Seleš, posebice u ulogama u kojima je duhovito ogorčeni, cinični i ironični muž. U ovoj ulozi glumi bakinog šarmera Vanju, što mu ne pruža prostor da se u potpunosti razmaše, no i u toj manjoj ulozi demonstrirao je kako se na odličan način „podmeću“ šale. Točno, efektno, naizgled nenametljivo, no upečatljivo je servirao

duhovite replike koje je zaokružio u velikom stilu s posljednjom, nešto ranije spomenutom.

Zaključno, *Baka Sofija* je najkompletnija predstava ovogodišnje Smotre. U sadržajnom je aspektu fino i elegantno gradirala uz duhovite obrate, dok je na mikro planu pružila puno humornih cveba, pardon, replika.

Dramska grupa KUD-a „Krapina“, Coparnice

Coparnikanski zaplet i kulminativni petljanac

Tekst *Coparnice* autora Stjepana Škvorca plijeni pažnju izuzetno zanimljivim i odlično skrojenim zapletom o coparnicama, stvarnim i(li) nešto manje stvarnim. Adaptatorica teksta i redateljica Anita Tušek odlično je gradila priču i zaplet do samog vrhunca, gdje je u velikom i žestokom obračunu coparnica i prijateljica pomalo izgubila konce igre, zavrtjevši radnju ukруг i prenaprasno je završivši. Nažalost, jer je predstava izborom glavnih akterica i samim „coparnikanskim“ (kopernikanskim na coparnički način) zapletom stvorila odličan temelj za bombastičnu i vrckastu igru. Sve je dodatno podgrijala smjestivši igru na seoski put (vrlo zgodna scenografija Zdenke Lazar) kao mjesto prolaska, susreta i copranja. Taj prostor iskorišten je maksimalno – likovi dolaze i prolaze, čaraju nasred puta, na koncu se i potuku i *iscipelare*, bez kalkulacija i rukavica, punokrvno i žestoko.

Autorica i redateljica Tušek tumači i glavni lik Baru i možda u tome leži dio problema vrhunca predstave – jako je teško biti vanjsko redateljsko oko u predstavi u kojoj ste u fokusu igre. Kao Bara, Tušek je bila dosljedno ljuta i bijesna, u potpunosti prepuštena liku na verbalnom i fizičkom planu. Tek se na kraju, u velikom finalu, počela ponavljati, neuspješno popunivši prazne hodove. Andrea Krkalo, kao coparnica Ana, bila je Barina opreka – stišanija i suzdržanija, s dozom dostojanstvenosti, ali i laganom kočnicom u glumi. Branka Hajster i Marijana Jug u nekim su se trenucima u potpunosti prepustile likovima Jule i Vere, i te minijature su smjer kojim trebaju dalje glumački kročiti. Štefanija Duždović bila je na trenutke opuštena, a na trenutke malko glumački stisnuta Mara, dok Dubravko Tušek nije izvukao maksimum iz uloge Štefa blaženog među ženama. I u ovoj predstavi imamo predstavnicu mladih snaga – Lanu Vragović kao Klaru, kojoj želim još puno uloga i u svakoj da napravi koračić dalje u glumačkom i scenskom oslobađanju.

Zaključno, predstava *Coparnice* nudi nam izuzetno zanimljiv zaplet i scensku igru koja se na vrhuncu malko izgubi te naprasno završi. Uz čišću kulminaciju i razrađeniji kraj predstava bi dobila na sadržajnoj i izvedbenoj zaokruženosti, koje joj trenutno ipak nedostaju.

Amatersko dramsko kazalište „Sveti Križ Začretje“, *Koga nema bez njega se mora*

Život kao film bez velikog finala

Frizerski salon je oduvijek mjesto gdje se gubi granica između istine i trača te života i filmskog zapleta, gdje moralne cenzure i autocenzure padaju jednim porezom škara. Frizerski salon je i jedno od rijetkih mjesta na kojemu se u isto vrijeme mogu naći „slobodna“, časna i tajanstvena žena, učiteljica, frizerka i majstor za sve. A tako i bi u predstavi *Koga nema bez njega se mora*, nastaloj po tekstu Krunoslava Dukovića koji karakteriziraju odlični i na mjestima izuzetno duhoviti dijalozi jasno i zanimljivo oblikovanih karaktera, fino građenje igre do samoga vrhunca, no potom i nedovoljno motivirana te malko ubrzana kulminacija i brzinski odrađen zaplet. Šteta jer je Duković vrlo dobro pripremio teren i stvorio čvrste temelje u likovima i njihovim odnosima te u situaciji u kojoj su se našli.

Odlično se na Dukovićev tekst nadovezao redatelj Boris-Roman Blažinić, igru smjestivši u frizeraj s „ogledalom“ okrenutim smještenim u prvi plan scene. Na taj je način jednostavno i efektno postigao usmjerenost igre prema publici, ali i sve nas u gledalištu pretvorio u zrcalnu sliku likova i odnosa na sceni. Također, vrlo pažljivo je gradio mizanscensku igru, elegantno pletući više paralelnih dijaloga koji su se efektno susretali i križali.

U tako oblikovanom prostoru igre zasjali su sporedni likovi, poput frizerke Anite koju je Ivanka Bokor nenametljivo i fino pretočila u punokrvni lik, oblikovavši nekoliko naizgled nevidljivih, no izuzetno efektnih minijatura. Ana Jačmenica bila je uvjerljivo koketna i šarmantna „slobodna“ žena Dubravka, Dragica Crnogaj kao učiteljica fino je i efektno plasirala humoristične replike ispod „haube“, dok su Josipa Matešić i Štefica Fijačko bile malko pretjerano diskretne i stisnute kao časna sestra Blaženka i tajanstvena žena. Boris-Roman Blažinić nije se u dovoljnoj mjeri nametnuo kao majstor Ivek, čime je, istina, prepustio fokus uspelim i duhovitim ženskim dobacivanjima, no u isto je vrijeme propustio sugerirati obrat.

Zaključno, riječ je o pametno osmišljenoj, efektnoj i duhovitoj te redateljski, mizanscenski i scenografski odlično postavljenoj predstavi koja je pred samo finale nepotrebno zbrzala i nije uspjela ubrati sve plodove svoga dotadašnjeg rada.

Dramska grupa KUD-a „Krapina“, *Kajkavska romansa*

Preveliki skokovi kao motivacijske kočnice

Trokut je omiljeni geometrijski lik filmskih i kazališnih ljubavi, razlog potoka suza i slomljenih srdaca. Ljubav i bol glavne su karakteristike i trokuta u predstavi *Kajkavske romanse*. U njoj naizgled idiličnu i čvrstu ljubavnu priču Štefa i Katarine pokojim lažnim pismom razbija i razdvaja Ivek, koji potom osvaja Katarinu, da bi je ubrzo odbacio poput stare krpe i omogućio pravoj ljubavi, onoj Katarine i Iveka, da ponovo zasja. Kao što se vidi iz ove beskrajno duge rečenice, radnja je ispunjena brojnim obratima. Kako bi se svi oni ubacili u neki realistični okvir, autorica teksta Anita Tušek razvukla ga je vremenski na nekoliko godina. I dok je to stvorilo uvjerljiviji stvarnosni okvir, poput bumeranga se obilo o motivacijski sloj radnje. Naime, različite faze odnosa tek su skicirane kroz kratke epizode u kojima nije bilo dovoljno vremena da se stvori motivacijski okvir, samim time obrati nisu djelovali dovoljno uvjerljivo. Posebice promjene u samom Iveku, koji se više mijenjao u nevidljivom protoku vremenu, nego u samim scenama, zbog čega su promjene u njemu djelovale izvanjski nametnuto. Tako je u jednoj sceni žudio za Katarinom, u drugoj je izmolio da se uda za njega, a već je u trećoj zauzeo poziciju okrutnika bez razloga.

Ovi veliki lukovi između scena onemogućili su glumcima stvaranje cjelovitih karaktera te su morali zastati na skicama, posebice Franjo Oreški kao Ivek, koji potpisuje i režiju predstave. Miroslav Rohtek bio je uvjerljiv Štef u prvom dijelu, no u drugom se nije imao za što uhvatiti. Također, prilično je nezgodno ubačena partija šnapsa za Katarininu ruku, što je žensku protagonisticu svelo na predmet i trofej. Najbolji dio predstave je Anita Tušek koja je Katarinu oblikovala gotovo oprečno u odnosu na Baru u *Coparnicama*. Dok je tamo bila žestoka i ljuta, ovdje je pokazala svoju scensku ranjivost, ponovo vrlo uvjerljivo i suživljeno s likom. Da je predstava oblikovana u manjem vremenskom luku i uz pokoji obrat manje, Tušek bi imala motivacijski jasnije partnere i odnose te bi sama predstava imala priliku poletjeti na krilima glumačkog trija. Ovako je ipak zastala par koraka prije uzlijetanja.

Udruga „Kutlokaj“ – Humsko amatersko kazalište, *Ljubaf se ne trži*

Let na krilima odličnih glumačkih rola

Tumačimo li predstavu *Ljubaf se ne trži* kroz značenje naslovne poslovice, možemo zaključiti da je u fokusu dokazivanje da ljubav nema cijene, odnosno da se ne može kupiti. I u pravu smo. No ova predstava je puno više od te osnovne ideje. Ona je susret, preplet, na mjestima i sukob izuzetno zanimljivih karaktera, lagani zakorak u tajnovito, igranje sudbinom, običajima, praznovjerjem, copranjem... mogao bih ja još tako, ali ne želim vam otkriti sve karte. No mogu reći da je Sara Kolar napisala jasan i zgodan tekst, pretočivši ga u vrlo zanimljivu predstavu, no opet uz problem koji djeluje kao nit poveznica ove smotre – lagani raspad čvrste strukture pred kraj predstave. No taj raspad ovdje je puno manje uočljiv upravo zbog vrlo dobro oblikovanih likova i karaktera koji drže predstavu i kad se pogubi pokoji končić.

Ključ scenske igre drži Sara Kolar kojoj nije smetala činjenica da je i vanjsko redateljsko oko i glavna glumica. Tijekom cijele predstave u potpunosti je bila u ulozi Agate Špiljak, pretvorivši je u živi lik od krvi, mesa i mana. Verbalno je bila vrlo uvjerljiva, no, za razliku od većine glumaca na ovoj smotri, bila je i mimički izuzetno zaigrana i razigrana. Posebice u scenama s copernicom Fatimom koju je Katarina Auguštin oblikovala uvjerljivo i zgodno. Njihova suigra, kao u sceni guranja lovorovih listova Agati u usta, bila je izuzetno duhovita te je nadrasla svoju dramaturšku funkciju „tek“ graditeljice zapleta. Ernest Špiljak imao je privlačnu, no i vrlo nezahvalnu ulogu oblikovanja mentalno izazvanog Krešimira Babića pl. S jedne strane dobio je priliku glumački prodrijeti u mentalnu zakinutost svoga lika, no u isto vrijeme morao joj je ostati vjeran od početka do kraja, što nije najzahvalniji posao, no on je to vrlo uspješno napravio, ukazavši na glumačku dosljednost, koncentraciju i prilagodljivost konceptu. Bruno Očko bio je vrlo dobar u monološkoj minijaturi te je zgodno demonstrirao promjenu (alkoholnog) stanja u Agatinom ocu, Melita Humski bila je uvjerljiva Agatina majka, mladi Karlo Ivić oblikovao je nekoliko izuzetno duhovitih minijatura kao Agatin mlađi brat, dok je Ljubica Antičić bila malko stisnuta i nedovoljno prepuštena ulozi Krešimirove majke Zore.

Zaključno, *Ljubaf se ne trži* predstava je koja, i kad pred kraj zapne, nastavi letjeti na krilima odličnih glumačkih rola.

Dramska udruga Kaj, *Stric Miške*

Premalo izvedbi u nogama

Jako je zanimljivo pratiti jednu amatersku družinu kroz više predstava. Iako bi se očekivalo da se ponavljaju, budući da je riječ o uglavnom istim autorima, redateljima i glumcima, najčešće se radi o bitno različitim predstavama. Tako je bilo s Dramskom grupom KUD-a „Krapina“ i njihovim *Coparnicama* i *Kajkavskom romansom*, a slično je i s Dramskom udrugom Kaj i njihovim *Bakom Sofijom* i *Stricom Miške*. Dok je *Baka Sofija* građena suptilno, kod *Strica Miškeca* riječ je o pristupu in medias res – odmah na otvaranju saznali smo da je naslovni lik navodni povratnik iz Amerike od kojega Malča i Gaber očekuju puno love. A kad se puno očekuje, malo se dobije. Neću otkrivati daljnji sadržaj, da ne spojlam, no reći ću da se u ovoj komediji zapleta sve nešto zaplete, okrene naglavačke pa rasplete. Ipak, vidi se da predstava nema dovoljno izvedbi u nogama te, za razliku od *Bake Sofije*, koja je na krilima odličnog teksta, režije i uloga rasla i gradila se od početka do kraja, *Stric Miške* u ritmu i samoj igri lagano pada. No i ovdje je autorica i redateljica Đurđica Seleš duhovit i efektan tekst uspješno scenski oblikovala i redateljski vodila.

Jedan od aduta predstave su akteri, bračni par Malča i Gaber, koje tumači uigran glumački par Đurđica Seleš i Marijan Bačanek, čija glumačka lakoća oduševljava i kad nisu najuigraniji. Nešto slabiji bio je Bačanek, kojemu lik nalik Gaberu posebno dobro leži, no napravio je pokoju grešku previše, što je pokazalo da mu nedostaje još koja izvedba da mu sve sjedne. No i u greškama je pokazao svoju nevjerojatnu scensku prirodnost i uvjerljivost, lako i nenapadno ih izvlačeći i pretačući u svakodnevne ljudske pogreške.

Jelena Puljek i Božica Lacković bile su scenski uvjerljive kao Anica i teca Anka, dok su Nevenka Haban i Ivanka Kunović čisto i neutralno oblikovale muške likove strica Miške i Milicajeca. Ipak, mogle su napraviti koji korak u karikaturu, čime bi stvorile zgodan humorni efekt, a Haban bi ujedno ponudila dodatni materijal za duhovitu igru Mihaeli Puljek kao stričevoj partnerici Lejdi Greti.

Zaključno, *Stric Miške* pokazao je širinu i prilagodljivost Dramske udruge Kaj, ali i važnost scenskog igranja predstava kao nezamjenjivog treninga do top forme.